9 Kasım 2026 Pazartesi
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.05
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 11'inci Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde, Adalet Bakanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştayın bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Bakanımıza söz vermeden önce Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Bakanımıza konuşmasını yapmak için söz veriyorum.

Sayın Bakanım, otuz dakika.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI AKIN GÜRLEK - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; millî iradenin temsil edildiği Gazi Meclisimizin çatısı altında Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Kıymetli Başkanını ve üyelerini, milletvekillerimizi, basın mensuplarını ve bizleri takip eden vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Yarın vefatının yıl dönümü olması münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisimizin ilk Başkanı, cumhuriyetimizin kurucusu, Millî Mücadele'nin Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün aziz hatırasını yâd ediyor; bu vesileyle, vatan için canını feda eden şehitlerimize rahmet diliyor ve gazilerimize şükranlarımı sunuyorum.

Bugün, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığının faaliyetlerinin bütçesini ve önümüzdeki döneme ilişkin önceliklerini arz edeceğim.

Hedefimiz, tahsis edilen kaynakları, adalete erişimi kolaylaştıran ve yargıya duyulan güveni güçlendiren hizmetlere dönüştürmektir. Demokratik hukuk devleti ilkeleri gereğince yasama, yürütme ve yargı erkinin düzenli işleyişine ilişkin sorumluluğumuzun bilinciyle yeni bütçe yılı münasebetiyle yüce Meclisimize hitap etme fırsatı bulduğum için ayrıca memnuniyetimi ifade etmek istiyorum.

Aziz milletimize, taşıdığımız aidiyetin ve yüklenmiş olduğumuz sorumluluğumuzun bir gereği olarak adaleti, insan onurunu koruyan, hak ve özgürlükleri güvence altına alan ve devlet ile millet arasındaki güveni yaşatan temel değerleriyle sunmak asli görevimizdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir hukuk devletinin millî iradeden yansıyan gücü, kurumlarının kapasitesi kadar vatandaşının o kurumlara duyduğu güvenle ölçülür. Bu güven, hukukun herkese eşit uygulanmasıyla, hak arama yollarının etkinliğiyle ve yargılamanın her aşamasında adil bir işleyişin sağlanmasıyla güçlenir. Adalet hizmetlerini kişinin kimliğine, düşüncesine veya makamına bakmaksızın milletimizin her ferdine karşı taşıdığımız ortak sorumluluğun gereği olarak görüyoruz. Hukuk devleti ilkelerine tavizsiz bağlılığımızın bir göstergesi olarak, hiç kimseye hukukun üstünde bir konum tanınamaz, hiçbir vatandaşımız da hukukun sağladığı güvencelerden mahrum bırakılamaz. Yargı bağımsızlığı her şart ve koşulda kurduğumuz en önemli değerimizdir.

Aynı şekilde, devletimizin bölünmez bütünlüğü, millî birlik ve ulusal güvenlik gereksinimlerini, Anayasa ile kanunların çizdiği hukuki çerçeve içerisinde korumak, kurumsal işleyişin düzenini ve sürekliliği temin etmek temel görevlerimizden biridir. Bu görevin eksiksiz yerine getirilmesi için son yirmi dört yılda temel mevzuatımızı yeniledik. Hak arama imkânlarını, yargı teşkilatımızın altyapısını ve insan kaynağını geliştirdik. Hukuk devleti esaslarının vatandaşlarımızın vicdanında en güçlü şekilde hissedilmesini sağlamak için gerekli bütün fiziki ve fiilî altyapıyı oluşturmaya gayret ettik. Anayasal ve yasal reformlara, vesayetçi yapıları tasfiye etmeye, yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını güçlendirmeye yönelik önemli adımlar attık. Ülkemizin demokratik gelişmişlik düzeyine engel olan her türlü antidemokratik müdahalenin kalıntılarını bir bir ortadan kaldırdık.

Uluslararası operasyonel istihbarat örgütlerinin, devlet sistemimize, kırk yılı aşan faaliyetleriyle millî güvenliğimize kasteden bir aparatı olan FETÖ'nün adalet sistemimize kanser hücresi gibi yayılmasının yol açtığı tahribatı gidererek millî iradenin tecellisinin önündeki engelleri yok ettik. Ülkemizin yargı sistemini cuntacı ve darbeci baskılardan kurtararak her türlü gayrimillî sızmaya karşı önlemler aldık. Bu süreçte ise yargının kurumsal kapasitesini ve hukuki öngörülebilirliğini artırmak, adaletin zamanında, yerinde ve herkese eşit teminini sağlamaktan başka bir önceliği esas almadık. Devletin temel kurumlarının yapı ve işleyişinde hukukun üstünlüğüne yönelik önemli değişiklikler gerçekleştirdik. Bu dönüşümle demokratik meşruiyeti, sivil yönetim anlayışını ve kurumların hukuk içerisindeki sorumluluğunu güçlendirmeyi esas aldık. Hukuk alanındaki tüm paydaşlarımızla diyaloğumuzu aktif, çözüm odaklı bir anlayışla sürdürdük. Millî iradenin temsilcisi olan Gazi Meclisimizin yetkilerinin önüne geçen, eski Türkiye'nin izlerini taşıyan bürokratik statükoları tamamen tasfiye ettik. Demokratik hukuk devletiyle tam bağımsız, özgür millet anlayışını merkeze koyduk. Askerî mahkemeleri, devlet güvenlik mahkemelerini ve özel yetkili mahkemeleri kaldırdık. Sıkıyönetimi anayasal sistemimizden çıkardık. Darbe faillerinin yargılanmasının önündeki anayasal engelleri kaldırdık. Yıllar boyunca uzatılarak uygulanan bölgesel olağanüstü hâl uygulamasına son verdik. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet sistemiyle yürütmedeki çift başlılığı ortadan kaldırarak yönetimde istikrarı ve karar alma süreçlerinde etkinliği güçlendirdik. Karanlık geçmişin izlerini taşıyan ve insanlık onurunu zedeleyen antidemokratik uygulamaların sembolü hâline gelen bazı cezaevlerinin yanında Diyarbakır Cezaevini de kapattık. Yaşanan acıların gelecek nesillerde tekrarına fırsat vermemek için, ders alınması gereken tarihsel bir örnek olarak burayı bir müze hâline getiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en değerli varlığımız olan vatandaşlarımızın hak arama yollarını, başvuru ve denetim mekanizmalarını güçlendirdik. Kamu Denetçiliği Kurumuyla idarenin işleyişine ilişkin şikâyetler için bağımsız bir denetim yolu oluşturduk. Kişisel verilerin korunmasını isteme ve bilgi edinme hakkını anayasal güvenceye kavuşturduk. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunu açtık. Kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, şehit yakınları ve gazilerimiz lehine alınacak tedbirleri pozitif ayrımcılık olarak nitelendirerek bu tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağını anayasal güvenceye bağladık. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuyla insan hakları ve ayrımcılıkla mücadele alanında kurumsal kapasiteyi geliştirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yargı Reformu Strateji Belgeleriyle yaptığımız reformları sistematik hâle getirdik. 2009, 2015 ve 2019 yıllarında hazırladığımız belgelerle reform irademizi belirli hedeflere bağladık; çalışmalarımıza süreklilik ve izlenebilirlik kazandırdık. Bu birikimle 2025-2029 dönemini kapsayan Türkiye Yüzyılı Yargı Reformu Stratejisi'yle yeni yol haritamızı belirledik. Bu belgede belirlediğimiz hedefler doğrultusunda dava ve soruşturmalardaki gecikmeleri azaltmak, ihtisaslaşmayla teknolojik altyapıyı güçlendirmek ve ihtiyaç duyulan her alanda gelişmeyi tamamlamak için ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Türkiye Yüzyılı Yargı Reformu Stratejisi'ndeki hedeflerimizi somut düzenlemelere dönüştürüyoruz. Gazi Meclisimizin takdirleriyle on birinci yargı paketinde örgütlü suçlarla mücadeleyi güçlendirdik. Çocukların suç örgütlerince kullanılmasına karşı yaptırımları ağırlaştırdık. Toplumun huzurunu tehdit eden fiillere karşı caydırıcılığı artırdık. Bilişim suçlarında suç gelirlerine süratle müdahale edilmesini ve mağdurun zararının giderilmesini kolaylaştırdık. On ikinci yargı paketinde yargılamanın hızlandırılmasına ve hak arama yollarının güçlendirilmesine ağırlık verdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclisimiz kanunları hayata geçirirken Bakanlık olarak bizler de idari düzenlemelerle işleyişe destek veriyoruz. Bu kapsamda Yargı Hizmetlerinin Etkinliği Bürolarını kurduk. Vatandaşlarımızın başvurularını almak ve bilgilendirilmelerini sağlamak amacıyla "Alo Adalet 135" hattını oluşturduk. Yeni suç örgütleriyle mücadele, hizmet kalitesinin artırılması ve tahkim alanında koordinasyonun sağlanması için Bakanlık teşkilatımızı güçlendirdik. Yine, Gazi Meclisimizin takdiriyle on üçüncü yargı paketine yönelik çalışmalarımızda da yargılamaların hızlandırılmasına, ceza adaletinin etkinliğine ve bilişim suçlarıyla mücadeleye öncelik veriyoruz. Amacımız, makul sürede ve adil karar verilmesini sağlayacak şartları birlikte güçlendirmektir. Bu çalışmalara katkı sunan Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonuna, milletvekillerimize, akademisyenlerimize ve çalışma arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet sisteminin gücü nitelikli insan kaynağına dayanır. Hâkim ve savcılarımızla personelimizin mesleki yetkinliği ve çalışma şartlarını geliştiriyoruz.

Teşkilatımızın ihtiyaçlarını sahada değerlendiriyor, yargı mensuplarımızın ve personelimizin görüşleri doğrultusunda çözüm üretiyoruz.

Yeni kurduğumuz Adalet Hizmetlerinin Etkinliği Daire Başkanlığıyla hizmet kalitesini ve verimliliğini veriye dayalı izlemeye başladık.

Yine, ilk derece, bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri adalet komisyonları bünyesinde mülhakat adliyelerini de kapsayan Yargı Hizmetlerinin Etkinliği Bürolarını kurduk. Büroların hedef süreleri izlemesi ve uygulama birliği sağlaması için bir rehber yayınladık.

Mahkeme teşkilatımızı nüfus ve iş yükündeki değişime göre planlıyor, ihtiyaç duyulan yerlerde yeni mahkemeler açıyor ve ihtisaslaşmayı artırıyoruz. Bu kapsamda ticaret mahkemelerinde de önemli bir adım attık; ticari hayatımızın en aktif olduğu İstanbul yargı bölgemizde 2026 yılında Bakırköy, Anadolu ve Küçükçekmece Asliye Ticaret Mahkemelerini İstanbul Asliye Ticaret Mahkemeleri ile birleştirerek yargı çevresini İstanbul ilinin mülki sınırları olarak belirledik. Böylece uygulama birliğini güçlendirmeyi, ticari davaları daha kısa sürede sonuçlandırmayı ve hukuki güvenliği arttırmayı hedefledik.

Konkordato taleplerine esas bağımsız denetim sözleşme ve raporlarının Kamu Gözetimi Kurumuna bildirim süresini imza tarihinden itibaren en geç otuz gün olarak düzenleyerek denetim sürecini güçlendirdik.

Konkordato müessesesinin borçların tahsilini geciktirmek amacıyla kötüye kullanılmasını önlemek, alacaklıların haklarını korumak ve mali yapısı iyileştirilebilir işletmelerin faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için ilave kanuni düzenlemelere yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün itibarıyla yargıdaki iş yükü azımsanmayacak boyuttadır. Bu yıl içinde yargı sistemimizde 12 milyon civarında dosya karara bağlanmıştır. Bu iş yükü her yıl artış göstermektedir; bizler de artan iş yükünü karşılamak için insan kaynağı ve kurumsal kapasiteyi güçlendirmeye devam ediyoruz. Bu bağlamda, 2002 yılında 9.349 olan hâkim ve savcı sayımızı 26.612'ye, 51.681 olan personel sayısını ise 181.540'a yükselttik.

2002 yılında adli yargıda 3.581 mahkeme faaliyet gösterirken bugün itibarıyla bu sayı 9.214'e, idari yargıda 146 olan faal mahkeme sayısını 247'ye, 986 olan ihtisas mahkemesi sayısını ise 2.391e çıkardık.

Adli yargıda istinafı 20 Temmuz 2016'da 7 yerde faaliyete geçirdik. 2026 yılında Malatya Bölge Adliye Mahkemesinin de faaliyete geçmesiyle bu sayı 18'e yükseltildi.

İdari yargıda ise 2016'da 7 bölgede başlayan istinaf mahkemesi sayısını 2026 yılında 12'ye çıkardık. Ayrıca, Edirne Bölge İdare Mahkemesini de kısa süre içerisinde faaliyete geçireceğiz.

Adli ve idari yargıda toplam 744 istinaf dairesini faaliyete geçirdik. İstinaf mahkemelerinde görev yapan hâkim ve savcı ise 4.328 rakamına ulaşmıştır.

Yine, 2002 yılında 25 ilde 6 grup başkanlığı ve 18 şube müdürlüğüyle sınırlı olan adli tıp hizmetlerini bugün 17 grup başkanlığı, 64 ihtisas dairesi ve 161 şube müdürlüğü aracılığıyla 81 ilimizin tamamında sürdürüyoruz.

Tüm bunların yanı sıra, nitelikli yargı mensupları yetiştirmek için hukuk eğitiminde ve mesleğe girişte kaliteyi ve liyakati esas alıyoruz. Hukuk fakültelerine girişte başarı şartını 190 binden 100 bine düşürdük. Hâkim ve cumhuriyet savcılarımızın mesleğe daha